

Hariduse ja kultuuri peadirektooraat

Elukestva õppe programm

GRUNDTVIG

Edulood

EUROOPA LOOB VÕIMALUSI

„Europe Direct” on teenistus, mis aitab leida vastused Euroopa

Liitu puudutavatele küsimustele

Tasuta infotelefon: (*)

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Teatud juhtudel ei võimalda mobiilsideoperaatorid helistamist 00800 numbritele või on need kõned tasulised.

Palun võtke arvesse, et paljud projektid on nüüdseks lõpetatud ja seetõttu võib veebisait ja kontaktisikuid käsitlev teave olla vananenud.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate Internetist „Europa” serverist (<http://europa.eu>).

Kataloogimisandmed on esitatud väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2008

ISBN 978-92-79-05880-6

© Euroopa ühendused, 2008

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Printed in Belgium

TRÜKITUD VALGELE KLOORIVABALE PABERILE

Grundtvig: jätkka õppimist

Euroopas on toimumas suured muudatused. Teadmised ja neist sündivad uuendused on tänases maailmamajanduses Euroopa Liidu kõige väärtuslikum vara. Elukestev õpe ning Euroopa haridus- ja koolitussüsteemide kättesaadavus ning kvaliteet mängivad otsustavat rolli ambitsioonikas kavas muuta Euroopa Liit dünaamiliseks ja teadmistepõhiseks majandusjõuks.

Elukestev õpe eeldab mitmeid põhioskusi: võimet püüelda parema hariduse poole, jätkata õppimist ning ise korraldada oma õppeprotsessi. Uute teadmiste ja oskuste hindamiseks, kogumiseks, töötlemiseks ja omandamiseks on vajalikud sellised põhioskused nagu kirjasoskus, arvutusoskus ning arvutikasutusoskus. Euroopa kodanikud on silmitsi ka uute väljakutsetega. Euroopa tööturul ning mitmekesisiste tavade ja kultuuridega Euroopa ühiskondades saavad üha tähtsamaks keeleoskus ja multikultuurne pädevus. Uued tehnoloogiad muudavad tööprotsessi ning nõuavad lisaoskusi. Traditsioonilised peremudelid satuvad kahtluse alla, uusi väljakutseid loob ka vananev ühiskond.

Grundtvigi programm on suunatud täiskasvanuhariduses osalejate õpetamise ja õppimise vajaduste täitmisele; selle eesmärk on pakkuda kõigile uusi õppimisvõimalusi ning seda iseäranis sotsiaalse tõrjutuse riskiga täiskasvanutele ning eakamatele töötajatele. See toob kokku õppijad, õpetajad ja täiskasvanuhariduse organisatsioonid ning võimaldab neil kogemusi vahetada, üksteiselt õppida ja täiskasvanuhariduse jaoks uusi lahendusi luua.

Selles brošüüris on edulugude näidetena juttu 20 mitmepoolsest projektist ja õpikoostööst. Ma kutsun üles kõiki Euroopa täiskasvanuhariduse vallas tegutsejaid võtma nendest inspireerivatest näidetest eeskju oma Grundtvigi tegevuste jaoks uues elukestva õppe programmis.

Ján Figel'

Euroopa Komisjoni haridus-, koolitus-, kultuuri- ja noorsooküsimuste volinik

A handwritten signature in black ink that reads "Jan Figel'". The signature is stylized and written in a cursive script.

SISUKORD

4 | Grundtvigi programm: õppimiseks pole kunagi liiga hilja

Grundtvigi mitmepoolsed projektid

6 | Ikka veel aktiivne! Üle 55-aastaste vabatahtliku teenistuse (ellujäämis-) koolituskava

7 | Sportimisvõimalus

8 | ICAR on internetisuhtlus ja aktiivravi vaimuhaigetele

9 | LANDWORKER on uued keskused maapiirkondade täiskasvanuharidusele

10 | Sotsiaalne kaasamine põhioskusi õpetades

Grundtvigi õpikoostööd

11 | TEDDYBEAR lõimib ebasoodsas olukorras ja puuetega eakaid noortega aktiivse mäletamise abil

12 | EuCoNet, Euroopa arvutivõrk, avab Interneti eakatele

13 | Harjutamine teeb meistriks: Euroopa kodakondsuse toetamine keelte kaudu

14 | Puutepunkti eetika

15 | READCOM ehk täiskasvanute lugemisklubid

16 | UUS ROLL

17 | IMPATH ehk immigrantide rajad

18 | CASCADE ehk teine võimalus täiskasvanutele koostöös: arengutegevus hariduses

19 | Elades Euroopas: raske vaimse ja/või mitme puudega inimesed avastavad Euroopa mitmekesisust

Mitmekülgne Euroopa

20 | MABEL on mitmedistsiplinaarne lähenemine täiskasvanute algharidusele ja vanglas õppimisele

Grundtvigi võrgustik

21 | EQUIPE on Euroopa kvaliteet individualiseeritud haridusradadel

Keeleõpe

22 | Listen and Touch ehk kuula ja puuduta: inglise keele algkursus nägemispuudega inimestele

23 | JOYFLL tähendab võõrkeelte õppimist koos oma lastelastega

24 | ALLEGRO ehk ligipääs keeleõppele väljajäänud gruppe hõlmates

25 | OdLL avas ukse keeleõppele

26 | Lisateavet Grundtvigi programmi 2007–2013 kohta: eesmärgid ja tegevused

Grundtvigi programm: õppimiseks pole kunagi liiga hilja

4

Grundtvigi tegevusega alustati 2000. aastal programmi Socrates II raames, andes täiskasvanuharidusele programmis kõrg- ja kooliharidusega samaväärse staatuse. Grundtvig loodi eesmärgiga julgustada Euroopas elukestvat õpet, aidata töhustatud riikidevahelise koostöö abil kaasa uuendustele, parandada muude haridusvõimaluste kättesaadavust ja kvaliteeti ning toetada keeleõpet.

Grundtvig hõlmab kõiki täiskasvanuhariduse astmeid ja alasid ning kõiki

õppimisvorme: formaalne, mitteformaalne ning informaalne õpe. Programm tegeleb kõigi täiskasvanud õppijate vajadustega, kuid erilist tähelepanu pööratakse just suuremate vajadustega õppijatele. Grundtvigi tegevusega toetatakse eelkõige puuduliku alghariduse ning -kvalifikatsiooniga inimesi, ebasoodsate või maapiirkondade elanikke ning sotsiaalmajanduslikel põhjustel ebasoodsas olukorras olijaid. Samuti keskendutakse haridusalaste erivajadustega inimestele ja/või neile, kes

kuuluvad raskesti kaasatavatesse ühiskonnarühmadesse, mis tavapäraselt ei osale hariduslikes algatustes.

Aastatel 2000 kuni 2006 toetati Grundtvigi kaudu 424 mitmepoolset projekti, mille eesmärk oli täiskasvanuhariduse vallas uute tulemuste ja toodeteni jõudmine. Lisaks toetati enam kui 1600 õpikoostöö projekti. Need on väiksemahulised koostööprojektid, mis hõlmavad täiskasvanuharidusega tegelevaid asutusi, nendes õpetajaid ja õppijaid.

Grundtvig arvudes	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Koostööprojektides osalevad täiskasvanuhariduse asutused	0	478	924	1182	1402	1795	1980
Mitmepoolsed projektid, võrgustikud ja teemaseminarid	78	67	59	45	74	81	51

Õpikoostöö toob kokku täiskasvanuhariduse asutused

Nende väiksemahuliste koostööprojektide peaeesmärk on võimaldada ja toetada täiskasvanuhariduse asutuste omavahelist kogemuste ja oskusteabe vahetamist mingis kindlas valdkonnas. Tihti on õpikoostöö paljude osapoolte jaoks esimene üleeuroopalise koostöö kogemus. Need projektid on samuti olulised Euroopa mobiilsuse jaoks ning annavad võimaluse isiklikuks ja ametialaseks arenguks.

Ka õppijad saavad sellisest üleeuroopalisest koostööst kasu, nad suhtlevad teiste riikide täiskasvanud õppijatega Internetis, vahetavad omavahel kunstioskusi ja muud teavet või saavad üksteisega kokku projektikohtumistel. Grundtvig muudab paljude ebasoodsas olukorras olevate õppijate elusid, andes neile enesekindlust, parandades nende õpimotivatsiooni, suhtlemisoskust ja teiste kultuuride mõistmist.

Grundtvigi mitmepoolsed projektid

Mitmepoolsete projektide eesmärk on luua kõrgekvaliteedilisi õppematerjale ja uuenduslikke õpetamisviise, arendada välja lahendusi, mis aitavad väärtustada õppimist, suunamist ja nõustamist või luua teabevahendeid täiskasvanuhariduse vallas. Projektid levitavad tulemusi oma valdkonnas ning seavad eesmärgiks üleeuroopalise täiskasvanuhariduse edasiarendamise.

Sel moel mõjutavad Grundtvigi projektid täiskasvanuhariduse arengut paljudes riikides ja Euroopas. Projektid tegelevad põhioskuste ja võtmepädevustega, kõrgemas eas õppimise, vanglahariduse, keeleõppe, internetikasutuse, info- ja sidetehnoloogiate ning kultuuriharidusega.

| 5

Grundtvig ja elukestva õppe programm

Koos uue elukestva õppe programmiga saab Grundtvigi programmist osa üldisest eesmärgist anda elukestva õppe näol oma panus ELi kui teadmispõhise, jätkusuutliku majandusarengu, paremate ja rohkemate töökohtade ning suurema sotsiaalse sidususega ühiskonna arengusse.

Grundtvigi sihiks on pakkuda tuge kõikidele täiskasvanuhariduses osalejatele. Oma tegevuses keskendub Grundtvig Euroopa vananevast elanikkonnast tingitud haridusalasele väljakutsele vastuastumisega ning täiskasvanutele teadmiste ja pädevuse suurendamise viiside võimaldamisega.

Sarnaselt eelnevatele aastatele toetab Grundtvigi programm

- üksikisiku liikuvust, nagu näiteks täiendõpet õpetajatele ja teistele täiskasvanuhariduse vallas töötajatele;
- erinevate Euroopa riikide täiskasvanuhariduse asutuste vahelisi õpikoostöö projekte;
- mitmepoolseid täiskasvanuhariduse teemalisi projekte ja võrgustikke.

Lisateavet leiate käesoleva brošüüri lisast ja alljärgnevalt kodulehelt:

http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/grundtvig/index_en.html

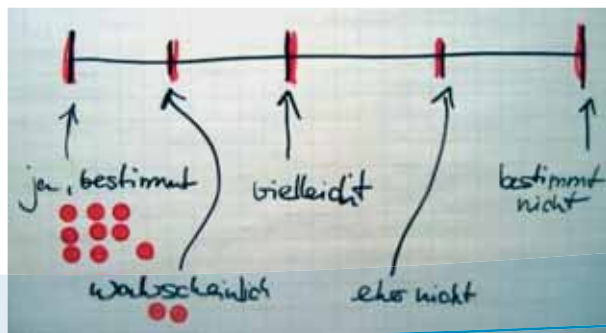
Ikka veel aktiivne! Üle 55-aastaste vabatahtliku teenistuse (ellujäämis-) koolituskava

6 | „Ikka veel aktiivne!” on edukas tõestus selle kohta, et rahvusvahelisest vahetusprogrammist osa võtmiseks ei pea vabatahtlikud olema noored. Pidades silmas Euroopas toimuvaid demograafilisi muutusi, saab vabatahtlik teenistus tänu oma aktiivse solidaarsuse vaimu sotsiaalsetele ja kultuurilistele omadustele anda olulise panuse eakamate inimeste aktiivse kodanikutunnetuse julgustamisele.

Projekt arendas välja eakamatele inimestele mõeldud rahvusvahelise vabatahtliku teenistuse idee ja selle toimimisviisi. Vabatahtlikku tööd ei nähta ainult kui aktiivne ja teistele kasulik olemist, vaid ka kui tunnustatud rahvusvahelise õppe vahendit. Tänu eelnevatele kogemustele eakatele mõeldud rahvusvahelise vabatahtliku teenistuse rajamisel oli projektis osalejatel võimalik keskenduda vabatahtlike ja vastuvõtivate organisatsioonide koolitusmudelite väljatöötamisele. Projekti käigus osalesid 29 eakat inimest kuuest Euroopa riigist vabatahtliku teenistuse projektides väljaspool oma riiki. Nende kogemustest sai oluline allikas nii vabatahtlikele kui ka vastuvõtivatele organisatsioonidele mõeldud käsiraamatute väljatöötamiseks.

Projektil oli suur hulk erinevaid tulemusi, sealhulgas uuringud, töötoad, koduleht ja hindamisaruanded. Idee tutvustamiseks ning esimestest tulemustest ülevaate andmiseks korraldati ka üleeuroopaline konverents. Kogu projekti tulemusi kajastavat kaht käsiraamatut saavad hõlpsasti kasutada teised organisatsioonid, vabaühendused ja kohalikud omavalitsused.

Need tulemused on teistele vabaühendustele ja kohalikele omavalitsustele mitmekülgsed inspiratsiooniallikad ning projektist on juba tõuke saanud mitmed kahepoolsed kokkulepped uute vabatahtliku teenistuse projektide algatamiseks. See on ka alguspunkt uutele vabatahtliku teenistuse tegevustele Grundtvigi õpikoostöö raames uues elukestva õppe programmis.

Still Active! Performing Voluntary Service After 55 Years Old A (Survival) Training Scheme

PROJEKTI KOORDINAATOR
ASSOCIAZIONE LUNARIA

KONTAKTANDMED
Davide Di Pietro
Via Buonarroti, 39
IT-00185 Roma
dipietro@lunaria.org

PARTNERID
8 partnerit IT, BE, AT, DK, UK ja DE

KODULEHT
http://www.lunaria.org/eng/europ_vol.html
Download of publications:
<http://www.isis-sozialforschung.de/download/PubFD2a.pdf>
<http://www.isis-sozialforschung.de/download/PubFD2b.pdf>

PROJEKTI KESTUS
2003–2005

Sportimisvõimalus

| 7

See kaheaastane Grundtvigi projekt, mille pealkiri on „Sportimisvõimalus”, käivitati 2003. aasta oktoobris. Projekti eesmärk oli luua kohalike spordirajatiste juurde tugikeskused sotsiaalselt ebasoodsas olukorras olevatele noortele, et neid uuesti ühiskonda lõimida ning toetada nende isiklikku arengut. Spordiklubide positiivse ja ligimeelitava maine kasutamine on vahend noorte inimeste kaasamiseks kohaliku kogukonna tegevusse ning uuesti õppima innustamiseks.

Idee on pärit Ühendkuningriigist, kus tiptasemega jalgpalliklubidel on oma õppekeskus. Kogemused on näidanud, et staaride viimine halvasti edasi jõudvatele õpilastele lähemale ning õppimise põnevaks muutmine on edasijõudmisraskuste riskiga noorte poiste ja tüdrukute jaoks äärmiselt motiveeriv.

Projekti „Sportimisvõimalus” eesmärgiks oli viia Ühendkuningriigi idee teistesse partnerriikidesse: Madalmaadesse, Saksamaale ja Rootsi ning eelkõige inimesteni vanuses 16–25 eluaastat. Selles vanuses noortel on põhikool läbitud, esineb juba väljalangemisi ning neid on vaja uuesti õppima hakkamiseks motiveerida. „Sportimisvõimaluse” kava oli pakkuda neile senisest erinevat ja edukamat õppimiskogemust.

Projekti jooksul õnnestus projektipartneritel luua teistsugustes olukordades üle Euroopa rakendamiseks mõeldud õppimisülesannete komplekt (minimaalne 20-tunnine töökoormus), töövahendite kogum, mis sisaldab parimaid kogemusi ja uuenduslikke strateegiaid, ning projekti tulemusi ja mõju käsitleval võrdleval uuringul põhinev analüüsiv aruanne. Lisaks sellele arendasid partnerorganisatsioonid oma linnades välja suurtest spordirajatistest lähtuvaid kohalikke koostööprojekte, korraldasid ebasoodsas olukorras olevate õppijate kaasamist ning õpetajate koolitamist. Veebilehelt saab lisateavet kõigi selle projekti tulemuste kohta ning esimesed märgid näitavad juba selle ebatavalise lähenemise kasulikkust.

A Sporting Chance

PROJEKTI KOORDINAATOR
STICHTING REGIONAAL
OPLEIDINGCENTRUM

KONTAKTANDMED
Wilfried Koekkoek
P.O. BOX 6560
6503 Nijmegen
Netherlands
webmaster@sportingchance-
project.net

PARTNERID
9 partnerit NL, UK, SE, GR ja DE

KODULEHT
<http://www.sportingchanceproject.net>

PROJEKTI KESTUS
2003–2005

ICAR on internetisuhtlus ja aktiivravi vaimuhaigetele

8

Projekt ICAR üritas aidata vaimuhaigetel inimestel omandada arvutikäsitsemiseoskusi, näiteks Interneti kasutamist ja kodulehtede loomist. Samuti andis see hinnangu arvuti ja Interneti võimalikule panusele vaimuhaigete patsientide ravis. Koos partneritega arendas Brodno ühendus Varssavis välja IT-koolituste idee ja kavandi, koolitusjuhendi ja veebilehe.

Skisofreenia on üks kõige sagedamini esinev ja tõsisem vaimuhaigus, mis areneb välja 1% elanikkonnast. Tavaliselt ilmnevad selle nähud enne inimese 30-aastaseks saamist. Skisofreeniat põdevad inimesed on eriti suure sotsiaalse marginaliseerumise ja kõrvalejäämise riskiga rühm ühiskonnas. See projekt tutvustas kaasaegsete info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate kasutamist vaimuhaigete inimeste rehabilitatsiooni- ja haridusprogrammides, rikastades traditsioonilisi ravimeetodeid multimeedia võimalustega. Patsiendid omandasid IT-alaseid oskusi ja said tuttavamaks uue vahendiga, mis saab neid eneseväljendamisel aidata. Näiteks kajastavad kursusel osalejate loodud veebilehed nende huvisid ja hobisid ning andsid neile võimaluse oma arvamust väljendada.

Kahe aasta jooksul said erinevates projekti partneritega seotud koolituskeskustes pakutud IT-kursustest otsest kasu 240 vaimuhäiretega inimest. Kuna tegu on uue teadusliku algatusega, siis oli eriti tähtis jälgida patsiente kohe projekti algusest alates. Ilmnes, et projektil oli arvestatav mõju skisofreeniahaigete rehabilitatsioonile. Samuti sai selgeks, et kursused aitasid patsiente mitte ainult nende ravi käigus, vaid ka edasisel töötamisel.

Projekti koduleht sisaldab teavet projekti tulemuste, ICARi kursuse programmi, hindamisaruannete ja vaimuhaigust põdevate inimeste sotsiaalse lõimimise meetodit käsitleva käsiraamatu kohta.

ICAR – Internet Communication and Active Rehabilitation for People with Mental Disorders

PROJEKTI KOORDINAATOR
BRÓDNO ASSOCIATION OF FRIENDS AND FAMILIES OF PEOPLE WITH MENTAL DISORDERS (POMOST)

KONTAKTANDMED

Pawel Bronowski
Wincentego 85
PL-03-291 Warszawa
Pawel.bronowski@icar.org.pl

PARTNERID

5 partnerit 4 Euroopa riigist
(PL, DE, BE, NL)

KODULEHT

<http://www.icar-eu.org>

PROJEKTI KESTUS

2002–2004

LANDWORKER on uued keskused maapiirkondade täiskasvanuharidusele

Täiskasvanuhariduse kättesaadavus maapiirkondades ja kõrvalisemates kohtades on tihti piiratud ning koolituskursuste sobitamine igapäevaeluga ei ole kerge. LANDWORKERi projekti eesmärk oli luua rahvakooli ehk naabus- ja kogukonnale suunatud täiskasvanuhariduse keskusi maapiirkondadesse.

Peale õppimise jaoks vaba pinna leidmise endistes koolimajades või muudes mahajäetud avalikes hoonetes analüüsisid projektipartnerid ka maapiirkondade inimeste konkreetseid kvalifikatsioonivajadusi ja töötasid välja konkreetseid õppekavad oma kogukondadele.

Projekti jooksul õnnestus kõikidel osapooltel rajada oma rahvakool, mille siht on pakkuda õpet, teavet ja projektpõhist tegevust. Rahvakoolid ei ole ainult traditsioonilises mõttes õppimise jaoks mõeldud paigad, nendest peaksid kohaliku vallamaja kõrval saama külakeskused. Nende uute koolide võtmeisikuks sai algusest peale nn landworker (maatööline). See inimene osales rahvakooli rajamises ja temast sai ka hiljem kooli tegevuse korraldamise eest vastutaja. Tavaliselt on projektipartnerite poolt valitud vastutavad isikud tugeva pedagoogilise taustaga ning samuti täielikult kohalikku kogukonnaellu lõimunud.

Uute täiskasvanuhariduse organisatsioonide esmased tegevused on olnud koolitusvajaduste väljaselgitamine ning kursuste katsetamine, Agenda 21 töö, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ja keelekursuste läbiviimine ning kohalike tugirühmade rajamine. Koostöö tulemuseks oli „Asjatundja tööjuhend“, mis sisaldab põhilist teavet rahvakooli loomise kohta, annab ülevaate projekti käigus saadud kogemustest ning kirjeldab iga projektipartneri näidet. Juhendi saab projekti veebilehelt alla laadida.

LANDWORKER – Neue Bildungsorte für die Erwachsenenbildung – Kleine Ortschaften entwickeln ihre Zukunft

PROJEKTI KOORDINAATOR
LÄNDLICHE ERWACHSENENBILDUNG IN NIEDERSACHSEN E. V.

KONTAKTANMED
Heinz-Jürgen Ahlers
Johannsenstraße 10
D-30159 Hannover
ahlers@leb.de or
hj.ahlers@ewetel.net

PARTNERID
9 partnerit DE, EE, HU ja PT

KODULEHT
<http://www.citizen-school.org/>

PROJEKTI KESTUS
2002–2005

Sotsiaalne kaasamine põhioskusi õpetades

10 |

Üks tänapäeva Euroopa ühiskondade suuremaid väljakutseid on elukestva õppe edendamine ning täiskasvanuid kaasavate õpikeskkondade loomine, eriti madala haridustasemega ja ebasoodsas olukorras ühiskonnarühmade, sh rahvusvähemuste jaoks. Põhioskuste omandamine ei ole lihtne täiskasvanutele, kes on varem õppimise käigus raskusi kogunud ja kes pole kergesti motiveeritavad.

Projekt „Sotsiaalne kaasamine põhioskusi õpetades” võttis just selle probleemi käsile: kaheksast Euroopa riigist pärit partnerite eesmärk oli töötada välja lihtsad ja uuenduslikud töövahendid täiskasvanuhariduse jagajatele, võimaldades neil arendada oma põhioskuste koolitust. Kohe algusest peale otsustati, et need vahendid peavad sobima rakendamiseks erinevates ühiskondlikes ja kultuurilistes kontekstides. Partnerasutused jagasid üksteisele oma kogemusi ja kogusid teavet ka juba olemasolevate põhioskuste omandamise programmide kohta. Kõikidele olemasolevatele erinevatele rakendustele ja kavadele anti hinnang; viidi läbi uuringud täiskasvanud rahvastikuosa vajaduste kohta põhioskuste vallas.

Selle tulemusena töötati välja euroopalikum vahend ning projekti sihiks sai alt-üles-lähenemine, alustades väiksemalt kohalikul tasandil (NUTS IV), mille käigus saadav kogemus peaks mõjutama põhioskuste strateegia arengut piirkondlikul ja riiklikul tasandil. Projektipartnerid eeldavad, et alt-üles-lähenemine võib aidata riike, kus ei ole veel välja töötatud täiskasvanutele mõeldud meetmeid põhioskuste õppimiseks. Projekti eesmärk oli samuti kohalike poliitikakujundajate tähelepanu suunamine põhioskuste arendamisele ning see oli vastava teadlikkuse suurendamisel ka edukas. Projektil õnnestus muuta suhtumist sellesse, millised on tänapäevased põhioskused ja võtmepädevused ning seada küsimuse alla inimeste senine arvamus õppimise olemusest ning sellest, kus õppida saab.

Ühe ootamatu tulemusena (kui väikest rolli omistatakse tavaliselt tsiviilühiskonnale kui õpikeskkonnale) edasi tegelemiseks on vaja läbi viia täiendavaid uuringuid ja toetustegevusi. Projekt tegi sellega algust.

Promoting Social Inclusion through Basic Skills learning

PROJEKTI KOORDINAATOR
MAGYAR NÉPFŐISKOLAI
TÁRSAGÁG/NÉPFŐISKOLA
INTÉZET

KONTAKTANDMED

Katalin Varga
Puskín utca 12
H-1088 Budapest
katalinv@nepfoiskola.hu
mnt@nepfoiskola.hu

PARTNERID

Partnerid DK, CZ, ES, HU, PL, RO, SI, UK ja ELi välispartnerina CH

KODULEHT

<http://www.nepfoiskola.hu/pro-bsl/>

PROJEKTI KESTUS

2002–2004

TEDDYBEAR lõimib ebasoodsas olukorras ja puuetega eakaid noortega aktiivse mäletamise abil

Põlvkondadevaheline õppimine pakub hüvesid kõikidele õppimises osalevatele põlvkondadele. Grundtvigi õpikoostöö TEDDYBEAR hõlmas vanemaalisi inimesi (50+) kõikidest kogukonna rühmadest, sealhulgas ebasoodsas olukorras olijaid ja võimetuid ning mõõduka dementsuse või Alzheimeri tõve käes kannatajaid. Neil paluti rääkida oma elulugusid noortele algkoolilastele vanuses 6 kuni 12 aastat.

Partnerasutused Itaaliast, Ühendkuningriigist, Soomest ja Sloveeniast valisid välja teemad, mis olid olulised mõlemale poolele, nii ebasoodsas olukorras täiskasvanutele kui ka lastele, ning hõlbustasid nõnda nende omavahelist suhtlemist. Nad arutlesid teemadel, mis olid seotud toidu, pühade, käsitöö, mängude ja ajaloosündmustega. Vanemaalised julgustasid lapsi oma elulugudele reageerima, esitama küsimusi ja tegelema loomingu- ja tegevustööga, nagu näiteks kunstitegevuse, mängude või tekstide kirjutamisega. Lastel reageeringute ja huvi tõttu tundsid täiskasvanud motivatsiooni „tõlkida” oma kogemused lastele arusaadavasse keelde.

Lapsed aga omakorda aitasid neil omandada uusi oskusi, nagu kasutada Interneti ja mängida uusi mänge. Sel ajal, kui täiskasvanud omandasid IT-oskusi ning suuremat enesekindlust ja -usku, rikastasid lapsed oma teadmisi ajaloost ja ühiskondlikest muudatustest nende kogukonnas.

Projekti mõju kõikidele osalejatele ja kohalikule kogukonnale oli äärmiselt positiivne: õpikoostöö julgustas tervet kogukonda suhtuma hoolitsevalt oma vanematesse kodanikesse ning parandama seeläbi üleüldist elukvaliteeti. See viis vanemaaliste ebasoodsas olukorras olijate ja puuetega eakate parema lõimumiseni, ning nad tundsid end rohkem motiveerituna, et uuesti õppima hakata ja oma kogukonnas aktiivsemat rolli mängida.

Projekti TEDDYBEAR idee rikastas partnerorganisatsioonide kasutatavaid meetodeid ja tegutsemisviise. See sai teiste asutuste poolt suure tähelepanu osaliseks.

TEDDYBEAR – Twinning the elderly disadvantaged and disabled with the young by enabling active reminiscence

PROJEKTI KOORDINAATOR
EDUCATIONAL CENTRES
ASSOCIATION – NORWICH UK

KONTAKTANDMED
Paul Olver
21 Ebbisham Drive
Norwich, NR4 6HQ
United Kingdom
paulolver@hotmail.com

PARTNERID
4 partnerit UK, IT, FI ja SI

KODULEHT
<http://www.teddybear.eu.com>

PROJEKTI KESTUS
2004–2006

EuCoNet, Euroopa arvutivõrk, avab Interneti eakatele

12

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia tähtsus Euroopas üha kasvab. Suur osa ühiskondlikku ja poliitilist arengut puudutavast teabest on kättesaadav vaid Internetis. Üha enam eurooplasi omab ligipääsu Internetile, kuid paljud vanemad inimesed on hiljutistest info- ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonna arengutest kõrvale jäänud.

Grundtvigi õpikoostöö projekti EuCoNet partnerid seitsmest Euroopa riigist töötasid välja õppimis- ja õpetamismeetodid eakate jaoks ning vahetasid olemasolevaid lähenemisviise, nagu rühmaõpe ja põlvkondadevaheline õpe. Nendel spetsialiseerunud kursustel osalejad mängisid aktiivset rolli, kajastades oma kultuurile vastavat õpikogemust, kasutades Interneti ja avastades uusi arvuti kasutamise viise, näiteks e-õpe.

Partnerasutused vahetasid ja võrdlesid üksteisega teavet ning vaatasid üle, mis on igas riigis parim. Võrgustike arvu suurenemine, eakatele mõeldud Interneti-kohvikute areng ja sellele sihtrühmale mõeldud õppematerjalid on andnud oma olulise panuse arengusse.

EuCoNet levitas oma kogemusi, toetas vanemaaliste Interneti-kohvikuid ja andis omapoolse panuse eakatele mõeldud interaktiivsete õppematerjalide arendamisse. Samuti ühendas see eakamaid kodanikke nii virtuaalselt kui ka realselt, sest osalejad said üksteisega suhelda kaasaegset tehnoloogiat kasutades. Laiemalt vaadatuna lõi EuCoNet sillad erinevate põlvkondade vahele ning tegi omavahel tuttavaks erinevatest Euroopa kultuuridest pärit inimesi.

Europäisches Kompetenz-Netzwerk – Erschließung des Internets für ältere Erwachsene

PROJEKTI KOORDINAATOR
UNIVERSITÄT ULM – ZENTRUM FÜR
ALLGEMEINE WISSENSCHAFTLICHE
WEITERBILDUNG (ZAWIW)

KONTAKTANDMED
Carmen Stadelhofer
Universität Ulm
D-89069 Ulm
carmen.stadelhofer@zawiw.
uni-ulm.de

PARTNERID
7 partnerit DE, IT, CZ, ES, SK
ja UK

KODULEHT
[http://www.gemeinsamlernen.de/
euconet](http://www.gemeinsamlernen.de/euconet)

PROJEKTI KESTUS
2002–2004

Harjutamine teeb meistriks: Euroopa kodakondsuse toetamine keelte kaudu

See õpikoostöö uuris, kuidas võõrkeele valdamine võib aidata tõsta kultuuridevahelist teadlikkust ja suurendada Euroopa kodanikutunnetust. Projekti eesmärk oli murda isiklikud, kultuurilised ja sotsiaalsed piirid ning selle käigus otsiti võimalusi Euroopa täiskasvanud õppijate omavaheliseks suhtluseks, et nad saaksid oma õpitavat keelt tõhusalt harjutada.

Koostöö põhines kaasaegsete tehnoloogiate kasutamisel ning selle sihtrühmadeks olid kohalikud kogukonnarühmad, ühiskonna äärealadel elavate või raskesti ligipääsetavate piirkondade elanikud ja eakad. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendite kasutamine oli ühtlasi nii vajalik kui ka väljakutset esitav, kuna paljud osalejad ei olnud harjunud neid kasutama. Projekti tulemusena loodi virtuaalse suhtluse portaal, rajati inglise- ja hispaaniakeelne virtuaalne suhtlusprogramm „Virtual Meeting without Borders” (Piirideta virtuaalsuhtlus) ning viidi läbi praktiline kursus täiskasvanute õpetajatele, kuidas kasutada virtuaalset suhtlusprogrammi klassiruumis. Programmi abil said õppijad rännata virtuaalselt läbi Euroopa, külastada huvipakkuvaid paiku, reserveerida hotellitubasid ja osta suveniire. Vastaspoolel partnerriikides käitusid külalistele giidide ja võõrustajatena. Õppijatel oli võimalus väljendada oma kultuurilist identiteeti ning saada lisateavet teiste kultuuride ja tavade kohta.

„Harjutamine teeb meistriks” julgustas õppijaid tundma end osana mitmekultuurilisest Euroopa keskkonnast, mis koosneb rohketest eri kultuuridest, rahvustest ja keeltest. Samuti kogesid nad, et teadmispõhises ühiskonnas elamine ja töötamine nõuab aktiivset Euroopa kodanikutunnetust. Projekt ergutas kriitilist mõtlemist oma traditsioonide ja tavade üle ning sallivust teiste Euroopa riikide ja kultuuride suhtes. Samuti seadis see sisse alalise üleeuroopalise e-õpperajatiste võrgustiku, kus täiskasvanud õppijad saavad vahetada kultuuri, ajalugu, majandust ja geograafiat puudutavat teavet, et suurendada oma teadmisi võõrastest ühiskondadest ja kultuuridest.

13

Practice makes perfect: Promoting European citizenship through language

PROJEKTI KOORDINAATOR
SOROS INTERNATIONAL HOUSE

KONTAKTANDMED
Daiva Malinauskiene
(SIH director)
Konstitucijos ave 23 A
LT-08105 Vilnius
daiva@sih.lt

PARTNERID
4 partnerit LT, ES ja RO

KODULEHT
<http://www.sih.lt>

PROJEKTI KESTUS
2003–2006

Puutepunkti eetika

14 |

Grundtvigi õpikoostöö „Puutepunkti eetika” keskendus tänapäeva ühiskonna eetilistele probleemidele ja valikutele ning kasutas Euroopa täiskasvanud õppijate vahelise arutelu korraldamiseks ja edendamiseks info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vahendeid. Projekti käigus seati üles virtuaalne platvorm, mis sisaldas ligipääsu erinevate probleemidega seotud taustteabele ning pakkus võimalusi omavaheliseks suhtluseks.

Projekti raames arutasid õppijad Saksamaalt, Austriast, Itaaliast ja Leedust erinevaid teemasid, nagu abort, sugu, jätkusuutlik areng ning eetika ja töötegemise vaheline seos. Arutelud olid osa kursustest, mida arendasid välja kõik projektipartnerid. Neid pakuti lõimitud õppimise vormis, mis ühendab info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhineva õppe ning korrapäraste kokkusaamiste käigus peetavad näost näkku arutelud. Õppijad väärtustasid seda kogemust ning hindasid uut üleeuroopalist perspektiivi oma mõtlemises.

Kuid projekt ei olnud edukas mitte ainult perspektiivide muutmisel: see tõestas, et lõimitud õpet saab kasutada ka eetikahariduses. Projekti jooksul saadud positiivsed kogemused viisid partnerorganisatsioonid täiskasvanuõppes uute lähenemisteni ja rikastasid nende haridusalast tegevust.

Lõimitud õpe parandab täiskasvanuhariduse kättesaadavust maapiirkondades ja nende raskesti ligipääsetavates paikades. Selle kasutuselevõtt lõi lisaväärtusi organisatsioonile ja suurendas täiskasvanuhariduse kättesaadavust. „Puutepunkti eetika” ei tõestanud mitte ainult sellise meetodi kasulikkust, vaid ühendas ka inimesi ja laiendas maailmavaadet.

Meetingpoint Ethics

PROJEKTI KOORDINAATOR
KATHOLISCHE BUNDES-
ARBEITSGEMEINSCHAFT FÜR
ERWACHSENENBILDUNG (KBE)

KONTAKTANDMED
Helga Gisbertz
Joachimstraße 1
D-53113 Bonn
gisbertz@kbe-bonn.de

PARTNERID
8 partnerit DE, AT, IT ja LT

KODULEHT
<http://www.treffpunkt-ethik.de>
access to learning plattform

PROJEKTI KESTUS
2004–2006

READCOM ehk täiskasvanute lugemisklubid

Üks paremaid viise täiskasvanute vaimse ja ühiskondliku tegevuse suurendamiseks on nende lugemisharjumuste arendamine. READCOMi õpikoostöö eesmärk oli edendada lugemisharjumust täiskasvanute seas, tuues kokku täiskasvanud, eriti just eakad, kes on huvitatud elukestvast õppest, mis tähendab raamatute lugemist.

Lugemisklubi juhendamine ja juhtimine nõuab hoolikat planeerimist. Kuidas inimesi paeluda ja neid lugemisest huvituma panna? Kuidas valida raamatuid? Samuti tuleb otsustada, milliseid pedagoogilisi ja didaktilisi lähenemisi raamatute puhul kasutada. Lugemisklubide edukaks toimimiseks vajavad nende juhendajad koolitust.

Kuigi projekti alustati alles 2005. aastal, on READCOM võimaldanud juba paljudel täiskasvanutel oma lugemiskogemusi jagada ja teadmisi laiendada. Partnerorganisatsioonid rajasid READCOMi gruppide omavalhise üleeuroopalise suhtluse jaoks veebilehekülje, töötasid välja sobivad pedagoogilised strateegiad ja korraldasid lugemisklubide liikmete vahetust. READCOMi lugemisklubide organiseerimisest huvitatud inimeste jaoks valmistati ette koolitusprogramm. See aitab tulevastel lugemisklubi juhendajatel korraldada „loomingu- lisi kohtumisi raamatutega”, pöörata tähelepanu kultuuridevahelistele aspektidele, õpetada lugemismeetodeid ning annab algteadmisi kirjandusliku teksti kirjutamisest, toimetamisest ja kirjastamisest.

15

READCOM – Reading Clubs for Adult Learning Communities

PROJEKTI KOORDINAATOR

BIBLIOTEKA PUBLICZNA IM. W. J. GRABSKIEGO W DZIELNICY URSUS M. ST. WARSZAWY (PUBLIC LIBRARY IN URSUS DISTRICT OF THE CAPITAL OF WARSAW)

KONTAKTANDMED

Piotr Jankowski
ul. Plotonu Torpedy 47
PL-02-495 Warszawa
p.jankowski@bpursus.waw.pl

PARTNERID

8 partnerit AT, BE, PL, PT ja TR

KODULEHT

<http://www.readcom.info>

PROJEKTI KESTUS

2005–2007

UUS ROLL

16

Uuringud näitavad, et just vanemaealistel töötajatel on raske säilitada või leida uut töökohta. Suurema töötuks jäämise riski ja sotsiaalse kõrvalejäämise vältimiseks vajavad üle 45-aastased töötajad erilist tuge. Sellest sai Grundtvigi õpikoostöö UUS ROLL alguspunkt: täiskasvanuhariduse pakkujad Prantsusmaalt, Norrast, Hispaaniast, Itaaliast, Bulgaariast ja Ühendkuningriigist keskendusid koostööle ettevõtete, kohalike omavalitsuste ning muude asutustega, et toetada eakamate õppimis- ja arenevismajadusi.

Paljudele täiskasvanuhariduse pakkujatele on üle 45-aastaste töötajate toetamine uus lähenemine ning muudatus nendetatavapärases rollis. Kõik selles õpikoostöö projektis osalenud partnerorganisatsioonid pidid läbi tegema organisatsioonilise muutuse ja arengu, et edendada nende poolt vanemaealistele töötajatele pakutavaid võimalusi. Samuti kogesid nad väljakutset vastata paremini tööandjate ja kohaliku tööjõuturu vajadustele ning kohandada oma teenused nende vajaduste järgi.

Kolme aasta jooksul edendasid kõik osapooled võrgustike loomist kohalike omavalitsuste, ettevõtete, tööbörside ja uurimisasutustega. Nad rajasid oma organisatsiooni uusi talitlusi ja suurendasid oma töötajate pädevust. Viimati mainitud teostati ka uute eakatele mõeldud koolituskursuste väljatöötamise ja sobivate didaktiliste lähenemiste arendamise teel. Lisaks on igas partnerorganisatsioonis märkimisväärselt paranenud kursusel osalejate omandatud oskuste kontrollimine. Juba projekti käigus kaasati partnerasutuste uutesse koolitustegevustesse 662 vanemaealist töötajat.

Ettevõtete juhtkonna tähelepanu alla toodi õpikoostöö organisatsioonide uus roll täiskasvanute vahendajadena täiskasvanuhariduse vallas ja nende tegevus selles valdkonnas. Tänu kohalikule koostööle ja nähtavatele tulemustele edendas ja lihtsustas projekt üle 45-aastaste töötajate pädevuse ja kogemuste tunnustamist ning aitas kaasa nende sotsiaalsele kaasatusele.

NEWROLE

PROJEKTI KOORDINAATOR
GRETA AMPERE FRANCE

KONTAKTANDMED

Daniel Pillon
27 rue Gentil
F-69002 Lyon
daniel.pillon@ac-lyon.fr

PARTNERID

8 partnerit FR, NO, ES, IT,
BG ja UK

KODULEHT

[http://uk.groups.yahoo.com/
group/newrole](http://uk.groups.yahoo.com/group/newrole)

PROJEKTI KESTUS

2003–2006

IMPATH ehk immigrantide rajad

Selle Gundtvigi õpikoostöö esimese sammuna analüüsi iga partnerriigi immigratsiooniprotsessi ning hinnati immigratsiooniga tegelemisega seotud sotsiaalseid tingimusi, allikaid ja meetodeid. Järgmise sammuna vahetati ja rakendati parimaid kogemusi immigrantide aitamisel nende paremaks lõimumiseks ühiskonda ning nende diskrimineerimise vastu võitlemisel.

Iga projektipartner täiustas omaenda tegevust. Üheks konkreetsemaks näiteks võib tuua Lõuna-Kerry arengukoostöö Iirimaa ja nende partnerorganisatsiooni Soomes, mis rakendasid parima tava näidet Hispaaniast, „Varjuteatrit”. „Varjuteater” kujutab endast draamakursust, mis saab kokku kord nädalas ning milles teevad kaasa nii immigrantidest kui kohalikud õppijad. Osalejad töötavad koos ühe tüki kallal ning esitavad seda valguse abil ekraani taga. Sel moel ei näe publik osalejaid enne etenduse lõppemist. Nad tunnevad end esinemiseks ja eneseväljendamiseks palju vabamana ja julgemana, sest pole hirmutavat ülesannet esineda kogu oma elusuuruses publiku silme ees. „Varjuteater” aitab erineva taustaga õppijatel koostööd teha, oma meeskonnatöö oskusi parandada, enesehinnangut, eneseaustust, algatus- ja väljendusvõimet suurendada. „Varjuteatri” grupid on nüüd osa nende kahe asutuse pakutavatest kursustest.

Edukalt vahetati ka muid tavasid: Lõuna-Kerry arengukoostöö esitas oma diskrimineerimisvastast koolitust, mida viidi läbi Hispaanias ja Prantsusmaal. Samuti korraldati Soomes ja Hispaanias taas Iirimaaalt pärit mitmekultuurilist suvelaagrit. Soome tutvustas oma 3-aastase immigrantide tugisüsteemi tegevust, mis sisaldab keeleõpet, Soome tavade ja kultuuri tundmist ning muid tugiteenuseid.

17

IMPATH – Immigrant pathways

PROJEKTI KOORDINAATOR

AIPC – PANDORA

KONTAKTANDMED

Ana Esteverri

Gran Via, 71-2

E-28013 Madrid

aipc@aipc-pandora.org

PARTNERID

4 partnerit FR, IE, FI ja ES

KODULEHT

<http://www.aipc-pandora.org/proyectoProgramaIng.php>

PROJEKTI KESTUS

2003–2006

CASCADE ehk teine võimalus täiskasvanutele koostöös: arengutegevus hariduses

18 |

Aeg, majanduslikud piirangud, pereprobleemid ja motivatsioon on kõige levinumad põhjused, mis takistavad paljusid Euroopa kodanikke täiskasvanuharidusest osa saamast. Projekti CASCADE eesmärk oli tegeleda õppimise suhtes kehtivate negatiivsete hoiakute, ebasoodsast sotsiaalsest olukorrast tingitud suhtumise, enesekindluse puudumise, vanusega seotud arusaamade ja üldise motivatsioonipuudusega.

Alustuseks analüüsiti Itaaliast, Ühendkuningriigist, Taanist, Rumeeniast ja Hispaaniast pärit partnerasutuste eelnevaid didaktilis-metodoloogilisi kogemusi, mille põhjal määratleti teatud Euroopa täiskasvanuharidusega seotud valdkonnad. Teadlikkuse tõstmiseks nendest teemadest ning nende õpetamiseks töötati välja lühike moodulipõhine kursus, mida on võimalik rakendada projekti partnerriikide sarnastes asutustes. Kursus tegeles selliste teemadega nagu Euroopa kodakondsus, elukestev õpe ja keeleõppe tähtsus, kasutades erinevaid arendavaid tehnikaid. Tänu kursuse moodulipõhisele ülesehitusele oli lihtne projekti esimeses staadiumis määratletud ja arendatud teemasid laiendada.

Projekt aitas kaasa täiskasvanuhariduse edendamisele, andis tõe esimestele muudatustele täiskasvanuhariduse asutustes, levitas uusi ja juba olemasolevaid ideid ja tavasid partnerasutustesse ning propageeris elukestvat õpet õppijate seas ja kohalikes omavalitsustes. Samuti tõstis see täiskasvanud õppijate motivatsiooni keeleõppeks.

Peale CD, DVD ja väljaande „Täiskasvanud Euroopas“ valmimise korraldati selle õpikoostöö tulemusena projekti jooksul vastavatel teemadel seitse seminari ning töötati välja kaks õppemoodulit, üks täiskasvanuhariduse vallas tegutsevatele õpetajatele ning teine täiskasvanud õppijatele. Projektipartnerid kasutasid rohkelt arvutipõhist suhtlust, mis edendas ka nende oskusi info- ja kommunikatsioonitehnoloogia vallas. Projekti tulemusi levitati laialdaselt, mis toetas omakorda nn kaskaadi efekti (motiveerides teisi kasutama neid tulemusi oma projektides ja viima läbi muudatusi oma asutustes) ning tulemuste jätkusuutlikkust.

Cooperative Adult Second Chance Action Development in Education

PROJEKTI KOORDINAATOR
IRRE LOMBARDIA (REGIONAL INSTITUTE FOR EDUCATIONAL RESEARCH IN LOMBARDY)

KONTAKTANDMED
Lauretta D'Angelo
Via Leone XIII, 10
I-20145 Milano
dangelo@irre.lombardia.it

PARTNERID
6 partnerit IT, DK, UK, ES ja RO

KODULEHT
<http://old.irrelombardia.it/cascade/EN/Indexen.htm>

PROJEKTI KESTUS
2001–2006

Elades Euroopas: raske vaimse ja/või mitme puudega inimesed avastavad Euroopa mitmekesisust

Selle õpikoostöö raames vahetasid kolm puuetega inimestega tegelevat asutust Saksamaalt, Belgiast ja Hispaaniast oma kogemusi täiskasvanud õppijate erivajaduste vallas. Keskendudes teemale „Elades Euroopas”, oli koostöö eesmärk täiustada olemasolevaid pedagoogilisi lähenemisviise. Õppijad kaasati aktiivselt projekti, väljatöötatud õppematerjale levitati laialt.

„Elades Euroopas” hõlmas tegelikult kolme kitsamat teemat: maapiirkondades ja linnakeskkonnas elamine; kultuur, kunstid ja inimtegevus; ajalugu ja tulevik. Nende kolme Euroopas elamise aspektiga tegeledes töötasid projektipartnerid välja õppematerjalid ja didaktilise lähenemisviisi, mis sobivad erivajadustega õppijatele, kuid pakuvad mitmesuguseid õppimisvõimalusi ka teistele. „Elades Euroopas” kogus kokku erinevad kaasava täiskasvanuhariduse meetodid, tugevdades ka kultuuri-devahelist mõistmist, suurendades teadmisi Euroopast ning selle kultuurilisest ja keelelisest kirevusest. Õppematerjalid sisaldavad piktogramme ja muid puuetega õppijatele mõeldud mitteverbaalseid suhtlustehnikaid, sobivaid tutvustamistehnikaid ja meetodeid riikide tutvustamiseks erivajadustega õppijatele ning mitut meelt hõlmavaid õpetamistehnikaid.

Pärast põhihariduse kättesaamist on paljudel erihariduse vajadustega noorematel täiskasvanutel vähe võimalusi edasi õppimiseks. „Elades Euroopas” üritas täita ka selle tühimiku ning pakkuda nendele täiskasvanutele laiemaid võimalusi oma teadmiste ja oskuste arendamiseks. Samuti andsid projektipartnerid erivajadustega inimestele teavet töövõimalustest.

19

Leben in Europa – Menschen mit schwerer geistiger und/oder mehrfacher Behinderung entdecken die Vielfalt Europas

PROJEKTI KOORDINAATOR
BARMHERZIGE BRÜDER
STRAUBING

KONTAKTANDMED
Anna Rieg-Pelz
Katharina Werner
Äußere Passauer Straße 60
D-94315 Straubing Gremsdorf

PARTNERID
3 partnerit DE, BE ja ES

PROJEKTI KESTUS
2005–2007

MABEL on mitmedistsiplinaarne lähenemine täiskasvanute algharidusele ja vanglas õppimisele

20 |

Selle vanglaharidust käsitleva projekti esmane eesmärk oli töötada välja ja leida multidistsiplinaarne lähenemine täiskasvanuharidusele ja algharidusele ning vanglas õppimisele. Projekti olulisim osa oli see, et vangid osalesid aktiivselt ning koos anti välja kolm ajakirja Avatud Uksed.

Kuues Iirimaa, Ühendkuningriigi, Bulgaaria, Poola ja Norra vanglas leidsid õpetamisega tegelevad töötajad üheskoos teemad, jagasid ideid õpetamismeetodite ja -tehnikate kohta ning töötasid välja ühised õppetunnid, mida saab täiskasvanud õppijatele anda mitut õppevaldkonda korraga haaravat lähenemist kasutades. Põhiõppekava hõlmas algteadmisi arvutamise, lugemise ja kirjutamise, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning sotsiaalsete ja eluks vajalike oskuste vallas. Organiseeriti töötajate vastastikuseid külaskäike ning võimaldati õpetamisega tegelevatel töötajatel saada kogemusi teistest õpetamistehtnikatest ja -mudelitest ning parimatest tavadest.

Ajakirja Avatud Uksed väljaandmiseks kirjutasid vangid artikleid, luuletusi ja lühijutte, kuid vastutasid ka materjali kogumise ning ajakirja kujundamise ja trükkimise eest. See andis neile võimaluse oma loomingulisi andeid näidata. Ajakirjas käsitletavat teemat leidsid igas osalenud vanglas suurt vastukaja. Kuigi erinevatest vanglasüsteemidest, jagasid vangid üksteisega oma kogemusi ning veidi oma tausta ja tulevikulootusi puudutavaid mõtteid. Töö standard oli erakordselt kõrge ning kaasa mõtlema innustav.

Selle õpikoostöö edu motiveeris ka teisi vanglaid alustama koostööprojekte, mis tegelevad erinevate haridusteemadega, ning julgustama vange avastama ja kasutama oma loomingulisust.

MABEL – Multi-disciplinary Approach to Adult Basic Education and Learning

PROJEKTI KOORDINAATOR

HER MAJESTY'S PRISON
MAGHABERRY

KONTAKTANDMED

Geoff Moore
Education Department
Old Road, Upper Ballinderry
Lisburn, Co Atrium
Northern Ireland BT27 2 NF

PARTNERID

7 partnerit UK, IE, BG, PL ja NO

PROJEKTI KESTUS

2002–2004

EQUIPE on Euroopa kvaliteet individualiseeritud haridusradadel

See Grundtvigi võrgustik tõi omavahel kokku märkimisväärse hulga ülikooli ja täiskasvanuhariduse pakkujaid eesmärgiga tõsta ülikoolipõhise elukestva õppe kvaliteeti. Ülikoolide õppeprogrammid osalevate täiskasvanute vajadused, motivatsioonid ja ootused on enamasti teistsugused kui tavapärase ülikoolinägemusega noortel inimestel.

Projekti EQUIPE projekti eesmärk oli kvaliteedikindlustamise ja -parandamise vahendeid välja töötades, katsetades ja propageerides suurendada usku elukestvasse õppesse ning seeläbi julgustada uuenduslike haridustavade kasutuselevõttu ülikoolide elukestva õppe programides. Nendes programmides osalejad said osa individualiseeritud õppes. Õppimine saab olla nii õppijate kui ka õpetajate jaoks palju motiveerivam, kui edendatakse erinevaid toiminguid, mis on seotud koolitusele pääsemise ja sisseastumisega (nt õppeleping, nõustamine, juhendamine, suuna valimine), õppekorraldusega (nt kursused, projektid, avatud ja kaugõpe, e-õpe, õpilas-

nõustajate tugi, tunnistuste väljaandmine) ning õpingute mõju ja edasijõudmisega (nt tudengi rahulolu, isiklik ja ametialane mõju, sotsiaalne ja kogukondlik areng).

Kasutades ära kõigi partnerite ja Euroopa võrgustiku EUCEN kogemusi, aitas võrgustik suurendada Euroopa ülikoolide pädevust ning edendada ülikoolide juures pakutavat täiskasvanuõpet.

Ülikoolide poolt pakutava täiskasvanuõppe kvaliteetsete projektide toetamiseks töötati välja veebipõhine töövahendite kogum. Töövahendite kogum keskendub eelkõige juhendamisteenustele, eelneva hariduse hindamisele, avatud ja kaugõppele ning individuaalsetele õppeprogrammidele. Töövahendid sisaldavad käsiraamatut, konkreetsete näidete analüüsi 35 ülikooli kohta 28 Euroopa riigist, märkmetega varustatud ülevaadet kvaliteedimudelitest, häid tavasid sisaldavat interaktiivset kodulehte ning hulka võrdlevaid ja arutlevaid artikleid.

21

European Quality in Individualised Pathways in Education (EQUIPE)

PROJEKTI KOORDINAATOR
UNIVERSIDADE DO PORTO

KONTAKTANDMED

Alfredo Soeiro
Universidade do Porto
Rua D. Manuel II
P-4050-345 Porto
avsoeiro@fe.up.pt

PARTNERID

31 partnerit PT, LI, ES, IT, UK, FI,
AT, HU, FR, IE, GR, NO, BE, DE,
CZ, EE, DK, NL, IS, LT, PL ja SI

KODULEHT

<http://equipe.up.pt/>
<http://www.equipeplus.org/>

PROJEKTI KESTUS

2002–2005

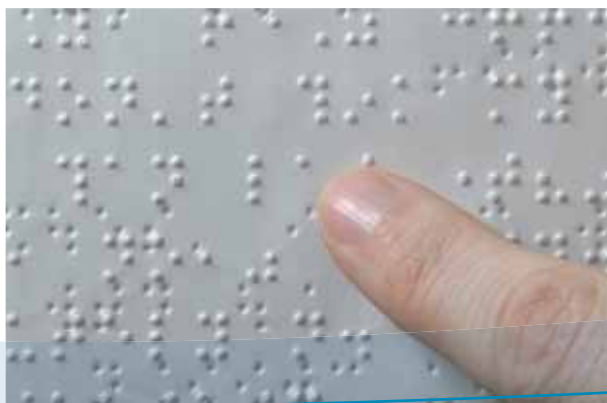
EQUIPE ■ ■ ■ ■

Listen and Touch ehk kuula ja puuduta: inglise keele algkursus nägemispuudega inimestele

22

Projekt arendas välja metodoloogia võõrkeelte õpetamiseks pimedatele ja nägemishäiretega täiskasvanutele, samuti loodi õppematerjalid, mille aluseks oli nägijate puhul edukaks osutunud inglise keele kursus. Need meetodid põhinesid suhtluspõhisel lähenemisel, mida ei olnud varem pimedate õppijatega katsetatud.

Võõrkeelte õpetamine pimedatele on väga piiratud nii vahendite kui ka meetodite poolest enamikus Euroopa riikides ning õppe läbiviimist takistavad mitu asjaolu. Üks põhjus on, et kaasaegne keeleõpe toetub suurel määral visuaalsele õpetamisviisile. Projekti käigus väljatöötatud meetodid asetavad õppeprotsessi keskmesse õppija ning õpetajast saab pigem abistaja ja teabe edasiandja kui juhendaja. Mitut meelt haarav lähenemine, mis kasutab nelja pimedal inimesel olemasolevat taju (kuulmine, lõhn, maitse ja puudutus), ning lisaks täieliku füüsilise reageerimise meetodi kasutamine pakkusid visuaalsete stiimulite kasutamisele alternatiivi.

loodi mitmeid edukaid tooteid, mis äratasid nii õpetajate kui ka õppijate seas suurt huvi. Pimedatele võõrkeelte õpetamise metodoloogia, mis sisaldab õpetajate jaoks nii teoreetilist kui ka praktilist teavet, edendab ideed õppida võõrkeelt mitme meele abil ja suhtlusel põhineva lähenemise teel. Raamatus käsitletakse nelja peamist keeleoskuse tahku (rääkimine, lugemine, kirjutamine ja kuulamine) ning see on saadaval bulgaaria, inglise, saksa ja kreeka keeles. Pimedatele kohandatud inglise keele kursuse (Streamline English) jaoks loodi pimedatele mõeldud Braille' kirjas juhend. Lisaks anti välja interaktiivne kursus CD-l, mida rikastavad sõnavaraharjutused, testid, rääkiv sõnastik ja kõnest arusaamise parandamise jaoks välja valitud spetsiaalsed helisalvestised.

Peale õpetamis- ja õppimismeetodite arendamise viisid projektipartnerid läbi sissejuhatavaid kursusi, mis moodustasid tähtsa osa kogu projektist ning kaasasid pimedaid õppijaid aktiivselt projekti arenguprotsessi. Projekti tulemustele andis omapoolse positiivse hinnangu Euroopa Pimedate Liit. Projektipartnerid saavad jätkuvalt tõestust huvi kohta projekti vastu mitte ainult Euroopa riikides, vaid ka nii kaugel nagu Lähis-Idas ja Argentinas.

Listen and Touch

PROJEKTI KOORDINAATOR
EUROINFORM LTD

KONTAKTANDMED

Diana Tsova

19 Slavyanska Street

BG-1000 Sofia

euroinformo2@euroinformbg.com

PARTNERID

6 partnerit AT, BG, GR ja UK

KODULEHT

<http://www.listenandtouch.org>

PROJEKTI KESTUS

2002–2004

tähendab võõrkeelte õppimist koos oma lastelastega

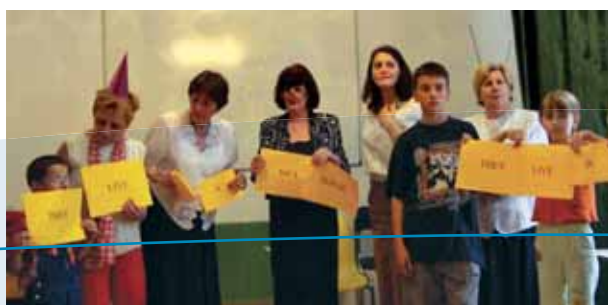
Projekt kasutas ära lähedasi suhteid vanavanemate ja lastelaste põlvkondade vahel, kus kumbki pool motiveerib ühistegevuses teise keeleõpet. See saavutas märkimisväärset edu vanavanemate hulgas, kelle jaoks varem polnud olemas pea mitte mingeid keeleõppevõimalusi. Lisaks näitas see tõrksatele õppijatele, et võõrkeele õppimine võib olla lõbus, ning tegi palju ära hajutamaks stereotüüpi, et keeli saab õppida vaid noores eas.

Paljudes Euroopa riikides hoolitsevad vanemate tööolles laste eest nende vanavanemad. Nii on see igal juhul Bulgaarias, Kreekas, Itaalias ja Hispaanias. Vanavanematelt ei oodata abi mitte ainult igapäevaste koduste toimetuste juures, vaid üha enam ka lastelaste abistamisel koolitöodes. Nii nähtigi võimalust innustada vanavanemaid ühinema võõrkeelt õppiva lapselapse õpingutega.

Et kaotada vanavanemates tõrksus uuesti kooli minemise vastu, arendasid projektipartnerid nende huvi äratamiseks välja erinevad mitteformaalsed tegevused.

Projektipartnerite idee oli kasutada mängu, mis on sarnased laste õpetamisel nende mälu arendamiseks kasutatavate mängudega. Need mängud tegid õppimise ka lõbusamaks ja muutsid klassiruumide õhustiku vabaks. Eksimine pole kunagi meeldiv, eriti täiskasvanute jaoks, seega oli rõhk toimetulekutaseme ja osalise rääkimiskuse omandamisel. Vanavanemad tundsid rõõmu koos teiste vanavanematega sundimatu õhkkonnaga klubides õppimise sotsiaalsest poolest ja osalesid väga innukalt erinevatel keelelistel võistlustel, kus moodustasid võistkonna koos omaenda lapselapsega.

Keelte propageerimine on selle sihtgrupi seas peaaegu pretseedenditu. Projekt on äratanud märkimisväärset huvi ning seda on rakendatud ja levitatud mitmel pool Euroopas. Sellest on saanud inspiratsiooni paljud organisatsioonid, mis on projekti koordinaatoriga ühendust võtnud ja arendavad sarnaseid tegevusi. Veelgi enam, projekti idee osutus õppijate seas väga jätkusuutlikuks ning peaaegu kõik osalejad käivad nüüd koguni tasulistel keelekursustel.

PROJEKTI KOORDINAATOR
ZNANIE ASSOCIATION

KONTAKTANDMED

Maria Stoicheva
1 Pozitano Square
BG-1000 Sofia
maria.stoicheva@gmail.com

PARTNERID

4 partnerit BG, ES, GR ja IT

KODULEHT

<http://www.znanie-bg.org>

PROJEKTI KESTUS

2001–2004

ALLEGRO ehk ligipääs keeleõppele väljäänud grupe hõlmates

24

Projekt edendas koostööd nii haridusvaldkonnas kui ka koostöö loomist erinevate sotsiaalteenuste vallas, mis varem keeleõppega ei tegelenud. Sel oli väga positiivne mõju valitud sihtgruppidele (sotsiaalselt või füüsiliselt ebasoodsas olukorras olevad grupid, keda võib pidada tavapäratuteks keeleõppijateks), muutes nad teadlikuks võõrkeelte õppimisega kaasnevatest hüvedest.

Erinevatel põhjustel on paljudel Euroopa Liidu kodanikel piiratud võimalused või isegi võimatu keeli õppida. See võib neile mitmel moel kahjulikuks osutuda, piirates nende võimalusi töökoha saamisel ning jättes nad kõrvale hariduslikest hüvedest ja rõõmust, mida keeleõpe endaga kaasa toob. ALLEGRO lähtus usust, et igaühel on õigus kogeda keele õppimist ning veelgi enam, jagada Euroopa ideaali. Selle saavutamiseks tutvustas projekt uusi, kergesti ligipääsetavaid lähenemisi, et viia keeleõpe nendesse kogukondadesse, kus keeleõppele või Euroopa osaks olemisele omistatakse vähest või olematut tähelepanu.

Enam kui 60 keeleõppegruppide kõigist partnerriikidest võtsid osa mitmesugustest keeleõppega seotud tegevustest, alates lühikestest maitse suhu saamise sessioonidest kuni pikemate kursusteni. Osalejate hulka kuulusid rasketes sotsiaalsetes oludes elavad emad ja nende lapsed, vangid, sõltuvusest taastuvad inimesed, pikaajaliselt töötud, poliitilise varjupaiga otsijad, õpiraskustega inimesed, vaimse mahajäämusega inimesed, sõjaohvrid ning vaimuhaiguste käes kannatajad. Nende sihtgruppide joudmiseks tegid ALLEGRO partnerid tihedat koostööd sotsiaal- ja ühiskondliku tööga tegelevate ametite, valitsusasutuste, heategevusorganisatsioonide ning teiste ühiskondliku hoole pakujatega. Üks osa eesmärgist oli veenda nende organisatsioonide töötajaid keeleõppe kasulikkuses.

Projekt oli suur mõju kõigile selles osalenutele, nii õppijatele, õpetajatele, partneritele kui ka sotsiaaltöö- ja ühiskondlikele ametitele. Osalejate sõnul andis projekt neile juurde enesekindlust, parandas suhtlusoskust, pani uhkust tundma oma saavutuste üle ja tõstis enesehinnangut. Alguses ei olnud mõned projekti kaasatud asutused veendunud keeleõppe väärtuslikkuses nende klientidele. See hoiak muutus aga pea kõikidel juhtudel ning paljud asutused on jätkanud keeleõpet ka pärast projekti lõppemist.

ALLEGRO

PROJEKTI KOORDINAATOR

NOTTINGHAM TRENT
UNIVERSITY

KONTAKTANDMED

Linda Parker
150 Railway Terrace
Rugby CV21 3HN
United Kingdom
lindap@all-languages.org.uk

PARTNERID

6 partnerit DE, DK,
ES, FR, SI ja UK

KODULEHT

<http://allegro.acs.si/>

PROJEKTI KESTUS

2002–2005

OdLL avas ukse keeleõppele

| 25

Projekti eesmärk oli avatud õppimisvõimaluste loomiseks vajalike heade tavade väljaselgitamine ja rakendamine, et laiendada keeleõpet ning tõsta kultuurilist teadlikkust. Sihtgruppide (peamiselt mittetavapärased õppijad kohalikest kogukonnast) kaasamisest oli projekti eesmärk tegeleda läbikukku- mis- ja rahuldamatustundega, mida õppijad võivad formaalse õppimise käigus kogeda.

Projekti käigus katsetati erinevates kohalikes ja riik- likes kontekstides erinevaid avatud keeleõppe hea tava mudeleid. Projekt propageeris klassiruumist väljaspool õppimist, mis kohandati just vastavalt õppijate vajadus- tele ja huvidele. See saavutati ülikoolide uurimiskeskuste avamisega avalikkusele, iseseisvate õppeprogrammide võimaldamisega õppijatele ja uurimiskeskustele, vahen- dite avalikkusele kättesaadavaks tegemisega (nt koha- likus raamatukogus või keeleringreiside abil), e-õppe ja kaugõppe võimaldamisega, õppijate motiveerimisega draamakirjanduse kaudu, õppimiskoolituste pakkumise ning õpperühmade loomisega.

Partnerid tegid koostööd teiste teenusepakkujatega, et rajada õppimisvõimalusi ka väljaspool klassiruumi õppi- jatele. Mõningate õppekavade eesmärk oli propageerida keeleõppe hüvesid ja sellega kaasnevat rõõmu, teiste siht oli aga pakkuda rohkem struktureeritud (kuid ikkagi sundimatut) õppimiskogemust.

Grupid erinesid sõltuvalt kasutatavast õppimismude- list. Nende hulka kuulusid kohalik kogukond üldiselt, vanemad, noored, õppimisest kõrvalejäänud, töötud, pensionärid, erivajadustega inimesed ja kaugõppes õppijad. Neile anti võimalus seada endale ise sihid ja nautida õppimist testide, eksamite või pikkadel kursustel osalemise pärast muretsemata. See lähenemine, mis väärtustab õppimisest saadavat kogemust, aitab koda- nikel ja tööandjatel näha elukestva õppe olulisust.

Projekt muutis nii õppijate kui ka õppimisvõimaluste pakkujate hoiakuid. Paljud õppijad jõudsid esmakord- selt arusaamisele, et nad võivad keeli õppida viisil, mis neile kõige paremini sobib, ning valida on palju rohkem võimalusi. Mõnede partnerite puhul andis projekt nende asutustele võimaluse töötada kohalikus kogukonnas, mida ei peeta ülikoolide jaoks alati just „aktsepteerita- vaks” tegevuseks. Teistel aitas projekt luua uusi koostöö- sidemeid avaliku ja erasektori vahel.

Opening the Door to Language Learning

PROJEKTI KOORDINAATOR
UNIVERSITY OF SOUTHAMPTON

KONTAKTANDMED

Alison Dickens
Highfield
Southampton SO17 1BJ
United Kingdom
a.m.dickens@soton.ac.uk

PARTNERID
7 partnerit BE, ES, HU, IE, LT, SE ja UK

KODULEHT
<http://www.opendoor2languages.net>

PROJEKTI KESTUS
2002–2005

Lisateavet Grundtvigi programmi 2007–2013 kohta: eesmärgid ja tegevused

26 | Grundtvigi programmi eesmärgid on Täpsemalt püütakse tegevuste abil

- reageerida Euroopa vananevast elanikkonnast tulenevatele haridusalastele väljakutsetele;
- pakkuda täiskasvanutele võimalusi oma teadmiste ja oskuste täiendamiseks.

- parandada täiskasvanuhariduses osalevate inimeste liikuvuse kvaliteeti ja kättesaadavust ning suurendada selle mahtu kogu Euroopas, et seeläbi toetada vähemalt 7000 isiku liikuvust 2013. aastaks;
- parandada täiskasvanuharidusega seotud organisatsioonide koostöö kvaliteeti ja suurendada selle mahtu kogu Euroopas;
- pakkuda riskirühmadele ja sotsiaalselt tõrjututele, eelkõige eakatele inimestele ning neile, kellel on jäänud haridustee pooleli põhikvalifikatsiooni omandamata,

- alternatiivseid võimalusi täiskasvanuhariduses osalemiseks;
- hõlbustada täiskasvanuhariduses uuenduslike tavade arengut ning nende tavade ülekandmist, sealhulgas ülekandmist ühest osalevast riigist teistesse;
- toetada info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhineva uuendusliku sisu, teenuste, pedagoogika ning elukestva õppe tavade arengut;
- parandada pedagoogilist lähenemist ja täiskasvanuhariduses tegutsevate organisatsioonide juhtimist.

Kes võivad osaleda?

Põhimõtteliselt võivad programmis osaleda kõik täiskasvanuhariduses osalejad, näiteks

- täiskasvanuhariduse raames õppijad;
- täiskasvanuhariduses õppimisvõimalusi pakkuvad asutused või organisatsioonid ja nimetatud asutuste või organisatsioonide koolitajad ning muu personal;
- täiskasvanuhariduses tegevate töötajate esma- või täienduskoolitusega seotud asutused, kõrgkoolid, täiskasvanuhariduse küsimustega tegelevad uurimiskeskused ja asutused;
- ühendused ja täiskasvanuharidusega seotud ühenduste esindajad, sealhulgas õppijate ja koolitajate ühendused, täiskasvanuhariduse mis tahes küljega seotud juhendamise-, nõustamise- ja teabeteenuseid pakkuvad asutused;
- kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil täiskasvanuhariduse mis tahes küljega seotud süsteemide ja põhimõtete eest vastutavad isikud ja asutused;
- ettevõtted, mittetulundusorganisatsioonid, vabaühendused, valitsusvälised organisatsioonid.

Grundtvigi programm toetab järgmisi tegevusi

Üksikisikute liikuvust, mis võib hõlmata:

ETäiskasvanuhariduses osalevate õppijate ja töötajate vahetusi, täiskasvanuhariduse asutuste töötajate teemakohaseid koolituskursusi, ettevalmistavaid külaskäike õpikoostöö jaoks.

Teemakohased koolitustoetused annavad täiskasvanuhariduses töötajatele võimaluse osaleda koolitustegevusel välisriigis, laiendades seega oma arusaamu elukestvast õppest Euroopas ning täiendades oma õpetamis-, juhtimis-, nõustamis- või muid oskusi.

See võib tähendada nii koolituskursustel osalemist kui ka mõnes vähem formaalses koolitustegevuses osalemist, nagu näiteks õppekülastust, töövarju kogemust, konverentsist või seminarist osavõtmist. Sisuliselt sobib iga tegevus, mis aitab kaasa kõige laiemas mõttes täiskasvanuhariduse vallas tegutseva töötaja ametialasele täiendamisele.

Grundtvigi õpikoostööd

- Grundtvigi õpikoostööd erinevate Euroopa riikide täiskasvanuhariduse asutuste vahel keskenduvad projekti osapooltele ühist huvi pakkuvatele teemadele.

Õpikoostööd on väiksemõõtmelised koostööprojektid, mis hõlmavad vähemalt kolme Euroopa riigi täiskasvanuhariduse asutusi. Rõhk on partnerite seas konkreetsetele teemadele vastavate vahetuste läbiviimise ja täiskasvanud õppijate aktiivne projektis osalemine. Käsitletavad teemad võivad olla näiteks aktiivne kodakondsus, keeleõpe, kultuuridevaheline dialoog, Euroopa ajalugu, lõimimine ja ühiskond, põhioskused, kirjaoskus ja arvutusoskus, põlvkondadevaheline õpikoostöö ning hilisemas elus õppimine, põlvkondadevaheline dialoog, nõustamine ja juhendamine, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning haridus vanglates ja endiste seadusrikkujate jaoks.

Mitmepoolsed projektid

- Mitmepoolsete projektide eesmärk oli täiskasvanuhariduse süsteemide parandamine uuenduste ning heade tavade arendamise ja ülekandmise teel. Neid võib nimetada projektideks, kus erinevate Euroopa riikide asutused/organisatsioonid teevad koostööd täiskasvanuhariduse arendamiseks ning uuenduste levitamiseks. Selleks võib tegeleda täiskasvanuhariduse sisu ja pakkumisega seotud küsimustega, teha süsteemi või poliitika tasemel analüüse, vaadata täiskasvanutele saadaolevate õppimisvõimaluste kättesaadavust või parandada täiskasvanuhariduse juhtimist.

Võrgustikud

- Võrgustikud, mis tegelevad täiskasvanuhariduse arendamisega teadusharus, ainevaldkonnas või juhtimisaspektis, millega nad on seotud, asjakohaste heade tavade ja uuenduste määratlemise, täiustamise ja levitamisega, projektide ja partnerluste sisulise toetamise ning vajaduste analüüsi ja kvaliteedi tagamise edendamisega täiskasvanuhariduses.

Elukestev õpe

28 |

Euroopas toimuvad suured muutused, et saada juhtivaks teadmistepõhiseks ühiskonnaks maailmas. See tähendab, et teadmised ja neist sündivad uuedused on Euroopa Liidu kõige väärtuslikum vara, seda eriti aina kasvava üleilmse konkurentsi tingimustes.

Seega on kõrgkvaliteetne põhi-, kesk- ja kolmanda astme haridus olulisem kui kunagi varem. Lisaks peab jätkuv ametialane õpe ja enesetäiendus pidevalt uuendama Euroopa Liidu kodanike oskusi, et nad oleksid suutelised sammu pidama tänapäeva areneva tehnoloogiaga. Euroopa Liit on juba rajanud elava ühisturu ja võtnud kasutusele ühisvääringu, euro. Kolmandaks väljakutseks on nüüd täiendada neid saavutusi Euroopa ühtse tööturuga, kus haritud ja hea ettevalmistusega kodanikud saaksid oma oskusi rakendada piiridest sõltumata.

Üks haridus- ja koolitusprogrammide süsteem

Euroopa Komisjon on ühendanud erinevad haridus- ja koolitusalgatused üheainsa elukestva õppe programmi alla. Tähelepanuväärse 7 miljardi suuruse eelarvega aastateks 2007 kuni 2013 asendab uus programm olemasolevad hariduse, kutsekoolituse ja e-õppe programmid, mis lõpetasid oma tegevuse 2006. aastal.

Uus elukestva õppe programm võimaldab inimestel ükskõik millises eluetapis püüelda arendavate õppimisvõimaluste poole kogu Euroopas. See koosneb neljast allprogrammist: Comenius (koolidele), Erasmus (kõrgkoolidele), Leonardo da Vinci (kutseharidusele ja -koolitusele) ja Grundtvig (täiskasvanuharidusele).

Neid nelja allprogrammi täiendab parimate tulemuste kindlustamiseks horisontaalne programm. Neli põhitegevust hõlmavad poliitikaalast koostööd, keeli, info- ja kommunikatsioonitehnoloogiaid, projekti tulemuste levitamist ja rakendust.

Viimaks edendab Jean Monnet' programm Euroopa lõimumist käsitlevat õpet, arutelusid ja debatte kogu maailma kõrgkoolides.

Kuidas taotleda?

Taotlemiskord, toetuse tase ja nõutavate partnerite arv varieerub sõltuvalt tegevuse liigist. Teie esmaseks kontaktiks üldistes küsimustes programmide, teabematerjalide, taotlemiskorra ja taotlusvormide kohta on riiklikud ametid, mis on igas osalejariigis asutatud.

Nimekirja kõikidest riiklikest ametitest osalejariikides leiate

http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/national_en.html

Taotlemise kohta üksikasjaliku teabe saamiseks vaadake palun järgmisi veebilehti:

http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/index_en.html

Kuidas taotleda?

Taotlemiskord, toetuse tase ja nõutavate partnerite arv varieerub sõltuvalt tegevuse liigist. Teie esmaseks kontaktiks üldistes küsimustes programmide, teabematerjalide, taotlemiskorra ja taotlusvormide kohta on riiklikud ametid, mis on igas osalejariigis asutatud.

Nimekirja kõikidest riiklikest ametitest osalejariikides leiate

http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/national_en.html

Taotlemise kohta üksikasjaliku teabe saamiseks vaadake palun järgmisi veebilehti:

http://ec.europa.eu/education/programmes/llp/index_en.html

Euroopa Komisjon

Grundtvig: Edulood – Euroopa loob võimalusi

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus

2008 — 28 lk. — 21.0 × 29.7 cm

ISBN 978-92-79-05880-6

ELi trükiste tellimine?

Väljaannete talituse trükiseid saab tellida veebipõhisest raamatupoest

EU Bookshop <http://bookshop.europa.eu>.

Trükised väljastatakse Teie valitud müügiesindusest.

Kõikide müügiesinduste nimekirja tellimiseks saatke kiri

faksinumbril (352) 2929 42758.

ÜHESKOOS

AASTAST 1957

NC-77-07-168-ET-C

Väljaannete talitus
Publications.europa.eu

ISBN 978-92-79-05880-6

9 789279 058806